

Onderwerp

Bestuurlijke gespreksronde Deltaprogramma

Doel van deze notitie

Gedeputeerde Staten vragen de mening van Provinciale Staten over het Deltaprogramma, zodat de portefeuillehouder zijn inbreng in komende bestuurlijke overleggen daarop kan baseren.

Inleiding

Het Deltaprogramma is een nationaal programma gericht op waterveiligheid en de toekomstige zoetwatervoorziening. In het proces richting de beslissingen die het Rijk hierover neemt in 2014 is nu een fase van bestuurlijke gesprekken aangebroken. In de maanden december 2012 en januari/februari 2013 vindt een bestuurlijke gespreksronde plaats binnen het Deltaprogramma. Hierbij is het de bedoeling dat de voorlopige richtingen uit de Nationale Stuurgroep Deltaprogramma van 29 november 2012 worden besproken in de regio (bijlage 1 en 2). De essentie van de voorlopige richtingen voor Flevoland is samengebracht in deze discussienota. De basis voor deze nota ligt in het Flevolands Deltacongres van 18 oktober 2012 waarbij met overheden en maatschappelijke organisaties is gesproken over de Flevolandse belangen in het Deltaprogramma.

De vraagstelling

Drie thema's uit het Deltaprogramma zijn voor Flevoland belangrijk: waterpeilen, waterveiligheid en zoetwater. Voor elk van deze drie thema's wordt hieronder achtereenvolgens ingegaan op de Flevolandse situatie, de opgaven en discussievragen voor de Staten.

Het speelveld: de Flevolandse situatie

Waterpeilen

Het Deltaprogramma IJsselmeergebied bereidt het besluit van het kabinet voor over het waterpeil van het IJsselmeer. Op dit moment is er sprake van een peilbesluit waarin het winterpeil en zomerpeil zijn vastgelegd. Deltaprogramma IJsselmeergebied ziet twee aanleidingen die een verandering van het peilbesluit wenselijk maken. Door de stijging van de zeespiegel is spuien van het IJsselmeerwater op de Waddenzee op termijn niet meer mogelijk. Doordat in de toekomst langere perioden met droogte voorzien zijn, is het wenselijk de zoetwaterbuffer in het IJsselmeer zo groot mogelijk te maken. Inmiddels is gebleken dat meestijgen van het IJsselmeerpeil met de zeespiegel twee keer zo duur is dan het plaatsen van pompen op de Afsluitdijk. Hiermee is een grote peilstijging voorlopig van de baan.

Waterveiligheid

In 2014 zal het kabinet een besluit nemen over nieuwe normen voor veiligheid tegen overstromingen. Het doel is om de veiligheid tegen overstromingen te verbeteren tot een politiek-maatschappelijk aanvaardbaar risiconiveau. Beslissingen over beschermingsniveaus worden genomen op basis van een bestuurlijke en politieke dialoog.

Registratienummer

1430371

Datum

18 december 2012

Auteur

ir. M. Griffioen

Afdeling/Bureau

RM

Openbaarheid

Passief openbaar

Portefeuillehouder

Gijsberts, A.

Thema

Ruimte en Leefomgeving

*Routing**Presidiumvergadering:*

14 januari 2013

Opinieronde Statendag

6 februari 2013

De normen voor veiligheid tegen overstromingen dateren uit de jaren 60 van de vorige eeuw. Sinds die tijd is niet alleen het aantal mensen toegenomen, maar ook de economische waarde achter de dijken. De gevolgen van een overstroming worden daardoor steeds groter. Het Deltaprogramma bekijkt in hoeverre het beschermingsniveau tegen overstromingen nog voldoende overeenkomt met de economische waarden en mogelijke slachtoffers achter de waterkeringen.

Op dit moment hebben de dijken rond Flevoland een norm van 1/4000 per jaar. Dit betekent dat de kans dat er een storm optreedt die zwaarder is dan de dijken kunnen keren gemiddeld een keer in de 4000 jaar kan voorkomen. Een nieuwe norm voor Flevoland zal gelijk of groter zijn de huidige norm. Dat betekent dat wat de keus voor een nieuwe normering ook wordt, de kans klein blijft dat er een overstroming optreedt.

De gevolgen van een overstroming in Flevoland zijn groot. Door ligging langs grote wateren stromen de polders als een badkuip vol. De Knardijk zal bij een overstroming Oostelijk en Zuidelijk Flevoland scheiden. In de provincie Flevoland zijn Zuidelijk en Oostelijk Flevoland en de Noordoostpolder te onderscheiden als locaties waar de gevolgen van een overstroming verschillen. De grootste gevolgen zullen optreden in Zuidelijk Flevoland en de minste in de Noordoostpolder.

Zoetwater

De toestand van de zoetwatervoorziening is onderzocht in de eerste fasen van het Deltaprogramma. Flevoland heeft een goede positie voor de zoetwatervoorziening. Dit komt door de gunstige ligging ten opzichte van het IJsselmeer/Markermeer. De regio is echter wel afhankelijk van wateraanvoer uit IJsselmeer/Markermeer. We streven naar behoud van het huidige niveau van wateraanvoer, niet naar uitbreiding van de wateraanvoer.

Door de relatief goede positie tot de rest van Nederland zijn er in Flevoland kansen voor watervragende teelten. Het is daarbij niet de bedoeling hierdoor de watervraag naar het IJsselmeer/Markermeer te vergroten vanwege nadelige gevolgen voor het peilbeheer. Alleen 'state-of-the-art' bedrijvigheid is daarom welkom.

De opgaven

Waterpeilen

De discussie richt zich op het flexibiliseren van het zomerpeil. Voor Flevoland levert het beperkt opzetten van het peil in het voorjaar geen grote problemen op, wel zal er een aantal strandjes verkleinen. Beperkt uitzakken in de zomer levert voor Flevoland geen grote, maar wel meer problemen op, met name voor de diepgang van schutsluizen en jachthavens. De noodzaak van opzetten en uitzakken volgt uit de noodzaak van een grotere buffer op het IJsselmeer om over voldoende zoetwater te beschikken in droge perioden. Deze noodzaak is nog niet gekwantificeerd.

Waterveiligheid

Er zijn landelijke waterveiligheidsstudies uitgevoerd waarin vanuit twee perspectieven is gekeken naar een norm voor veiligheid tegen overstromingen.

1. Een basisveiligheid voor iedere burger.

De norm is een maximale overlijdenskans als burger als gevolg van een overstroming.

2. Economische doelmatigheid (MKBA)

Investeringskosten in dijkversterking versus vermeden schade door de betere bescherming. Uit deze studies blijkt dat de basisveiligheid voor alle Flevolandse op orde is. In alle delen van Flevoland is op basis van economische doelmatigheid, een verhoging van de waterveiligheidsnorm een logische keus. Het duidelijkst is dit bij Almere, vanwege de grote groei.

Als op basis van economische doelmatigheid dijken worden versterkt zijn de ontwerpnormen:

- Noordoostpolder: $\pm 1 / 6.000$ per jaar
- Oostelijk Flevoland : $\pm 1 / 16.000$ per jaar
- Zuidelijk Flevoland : $\pm 1 / 20.000$ per jaar

Zoetwater

Omdat er een klimaatverandering voorzien wordt (warmer klimaat met meer verdamping), betekent het vasthouden aan het huidige niveau van tekorten wel degelijk een aanzienlijke inspanning.

De waterschappen rond het IJsselmeer hebben een studie uitgevoerd die inzicht geeft in de mogelijkheden. In het hoofdwatersysteem en het regionaal watersysteem zijn verbeteringen mogelijk.

Een grote kans ligt ook in besparingen in de landbouw.

De verbeterings- en besparingsopgave ligt vooral op de middellange termijn. Op de korte termijn is er weinig noodzaak tot structurele besparing: ook in een gemiddeld droog jaar is er in het zomerhalfjaar voldoende water.

Op het Flevolands Deltacongres werden ook kansen gezien in een betere afstemming tussen ruimtelijke ordening en het watersysteem.

Discussiepunten

Waterpeilen

1. Flexibiliseren van het zomerpeil binnen de huidige bandbreedte is een goed idee en onder voorwaarde is een extra opzet van 10 cm in het voorjaar mogelijk.

Voor Flevoland levert de flexibilisering van het zomerpeil geen knelpunten op. Ook een extra opzet van 10 centimeter levert weinig problemen. In het voorjaar zullen enkele strandjes gedeeltelijk overstromen. Omdat de opzet in het voorjaar gebeurt en dit betrekkelijk eenvoudig verholpen kan worden door zandsuppletie lijkt dit geen onoverkomelijk bezwaar.

2. Alvorens over te gaan tot flexibiliseren van het zomerpeil dient de noodzaak daartoe aangetoond te worden.

De noodzaak voor flexibiliseren ligt in het vergroten van de zoetwaterbuffer voor droge periodes. Deze noodzaak komt niet vanuit Flevoland (zie ook bij zoetwater), omdat Flevoland zeer beperkt afhankelijk is van zoetwater uit het IJsselmeer. Onduidelijk is nog hoeveel zoetwater noodzakelijk is als buffer. Daarnaast is ook onduidelijk of er voorwaarden aan gebieden worden gesteld die afhankelijk zijn van zoetwater uit het IJsselmeergebied. Zo is het denkbaar dat eerst ingezet wordt op waterbesparing of de locatie van waterintensieve bedrijven ter discussie te stellen.

3. De Deltabeslissing over het IJsselmeerpeil moet voor de komende 30 jaar duidelijkheid bieden.

Onduidelijk is hoe de klimaatverandering de komende tijd doorzet. Daarnaast is nog onduidelijk hoeveel zoetwater Nederland in droge perioden uit het IJsselmeer nodig heeft en dus hoe groot de zoetwaterbuffer moet zijn. Duidelijkheid omtrent het peil voor tenminste de komende jaren is echter van groot belang voor het investeringsklimaat van Flevoland. Hierbij kan nog onderscheid gemaakt worden tussen een vast peil of het handhaven van een bandbreedte. Daarnaast is de periode waarvoor duidelijk wordt geboden van belang.

Waterveiligheid

1. Een kosten-batenafweging bepaalt de veiligheidsnorm per dijkkring.

De landelijke studies zijn uitgevoerd door vanuit een aantal invalshoeken te kijken naar de veiligheidsnorm. Economische doelmatigheid is een van de invalshoeken, hierbij worden de investeringskosten in een versterking vergeleken met de vermeden schade door deze extra veiligheid. Voor Flevoland betekent dit:

- Noordoostpolder: $\pm 1 / 6.000$ per jaar

- Oostelijk Flevoland : ± 1 / 16.000 per jaar
- Zuidelijk Flevoland : ± 1 / 20.000 per jaar

2. Gelijkwaardige bescherming van alle Flevolandse burgers, koste wat kost

Deze stelling staat haaks op de vorige stelling. Een nuancering kan zijn dat burgers een basisveiligheid krijgen met de mogelijkheid tot uitbreiding als dit economisch rendabel is.

3. Omdat de basisveiligheid overal in Flevoland wordt gehaald is het acceptabel om op basis van economische afwegingen de waterveiligheidsnorm gedifferentieerd te verhogen.

Zoetwater

1. De provincie zet in op het reduceren van de watervraag

Op korte termijn zijn er nog geen problemen met de watervoorziening in de landbouw. Bij het toenemen van waterschaarste wordt de urgentie voor de landbouwsector om waterbesparende maatregelen te nemen groter. Er zal een brede transitie in de landbouwsector nodig zijn om op gebiedsniveau tot substantiële besparing te komen. In het Flevolands Deltacongres heeft de landbouwsector aangegeven hierbij ondersteuning van de overheid te verwachten. Subvragen:

- Hoe ziet u de rol van de overheid bij een transitie naar een minder watervragende landbouw?
- Ziet u raakvlakken met het Floriade-traject?

2. Wij faciliteren geen extra watervraag en vragen dit ook van andere regio's

Voorkomen moet worden dat de vraag naar zoetwater in andere regio's wel stijgt, waardoor substantieel meer buffer nodig is dan nu beschikbaar is. Als de zoetwatervraag in andere regio's wel stijgt, dan liggen daar de lusten en dat betekent voor Flevoland de lasten van een extra zoetwaterbuffer.

3. De provincie zoekt synergievoordelen tussen water, ruimtelijke ordening en economie

Het komt de doelmatigheid ten goede als watervragende functies liggen in gebieden waar water ook beschikbaar is. Nu brengt men vaak het water naar de plekken waar er behoefte aan is, met vaak veel transportverliezen. Een bekend voorbeeld in Nederland is Boskoop, dat in een gebied ligt waar de zoutlast hoog is.

Flevoland biedt mogelijkheden voor watervragende functies. Wil men gebruik maken van die kansen, dan kan men verschillende benaderingen hanteren. Een passieve manier kan zijn door informatie over de kansen en mogelijkheden uit te dragen. Een meer actieve benadering kan zijn door op andere aspecten een faciliterend beleid te voeren (ruimtelijk, economisch). Deze laatste benadering is bijvoorbeeld gebruikt bij het kassengebied Luttelgeest. Subvragen:

- Willen we de kansen die Flevoland biedt voor watervragende functies benutten?
- Waar ligt uw voorkeur, bij een passieve of een meer actieve benadering?

Het vervolg

De resultaten van de bestuurlijke gespreksronde worden in februari/maart 2013 verzameld onder aanvoering van de verantwoordelijk gedeputeerden en aangeboden aan de Deltacommissaris. Op basis hiervan wordt het Deltaprogramma 2014 geschreven, dat in september 2013 verschijnt. Dit is

-
Opinieronde

Registratie
1430371
Bladnummer
5

de opmaat naar de Deltabeslissingen in 2014. Er volgt eind 2013/begin 2014 nog een gelegenheid om de richtingen die verder getrechterd zijn tot concept Deltabeslissingen, opnieuw in de besturen te bespreken.

Verder informatie

<http://www.flevoland.nl/wat-doen-we/grote-projecten/gebiedsontwikkeling/deltaprogramma-flevoland/flevolands-deltacongres/>

Bijlage 1: Bespreeknotitie voorlopige richtingen Deltaprogramma

Bijlage 2: Achtergrondinformatie bij bespreeknotitie